

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan kokous 3/2008

Aika: tiistai 28.10.2008 klo 11.00 -13.00
Paikka: Smolna, Eteläesplanadi 6, Helsinki
Teema: Kestävän kehityksen näkökulma Suomen ilmasto- ja energiapolitiikassa

PÖYTÄKIRJA

1. Kokouksen avaaminen

Varapuheenjohtaja, ympäristöministeri **Paula Lehtomäki** avasi kokouksen puheenjohtaja Tarja Cronbergin ollessa estynyt. Lehtomäki kertoi alkuun muutaman ajankohtaisen asian:

- Yritysten yhteiskuntavastuu –seminaari järjestettiin syyskuun lopussa. Tilaisuuden yhteydessä jaettiin Yhteiskuntavastuu 2008 –kilpailun palkinnot ja kunniamaininnat vuoden parhaille yhteiskuntavastuustaan raportoineille yrityksille. Kilpailun voitti Outokumpu, toinen sija meni Keskolle ja Senaatti-kiinteistölle. Kunniamaininnan saivat VR-Yhtymä, Vantaan Energia sekä Muumimaaailma Oy. Kilpailussa arvioitiin yritysten yhteiskuntavastuuraportointia, ei itse toiminnan vastuullisuutta. Raportointikilpailun erityisinä teema-alueina olivat tänä vuonna ilmastonmuutos sekä sosiaalinen vastuu.
- Toimikunnan alue- ja paikallisjaoston Apajan työ käynnistyy jälleen. Kehitysjohtaja Ulla-Maija Laiho työ- ja elinkeinoministeriöstä on aloittanut jaoston uutena pääsihteerinä syyskuussa. Jaosto kokoontuu seuraavan kerran 19.11.2008. Toimintaa tullaan suuntaamaan kuntien, seutujen ja maakuntien strategiatyöhön sekä parhaiden paikallis- ja aluetason kestävän kehityksen käytäntöjen edistämiseen.
- Kansallisen kestävän kehityksen strategian toimeenpanon arviointiin ollaan kehittämässä uusia työkaluja. Tavoitteena on, että toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan seurata mahdollisimman monipuolisesti. Keskeisenä haasteena on ratkaista miten strategisessa politiikan suunnittelussa eri sektoreilla voidaan parhaiten hallita politiikkaasteiden kompleksisuutta ja pitkän aikavälin tavoitteita. Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) tehtävän kehitystyön tarkoituksena on selvittää, voidaanko tuotannon ja kulutuksen materiaalivirtojen elinkaariaikaisia ympäristövaikutuksia kansallisesti ja globaalisti tarkastelevaa ENVIMAT-mallia laajentaa toimimaan myös Suomen kestävän kehityksen strategian arviointityövälineenä. Tällöin tarkasteluun otettaisiin myös tuotannon ja kulutuksen taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset. Työssä on tarkoitus luoda näkemys kestävän kehityksen kannalta kriittisimmistä asioista Suomen kansantaloudessa. Ensimmäisiä tuloksia selvitystyöstä on saatavilla vuoden lopussa.
- Keväällä valmistui toimintaohjelmaehdotus kestävien julkisten hankintojen edistämiseksi. Visiona on, että julkiset hankkijat toimivat esimerkkinä ja pienentävät arkipäivän toimissa ja hankinnoissa ilmasto- ja ympäristöjalanjälkeä. Lisäksi viidelle keskeiselle tuote- ja palveluryhmälle on ehdotettiin konkreettisia määrällisiä tavoitteita, jotka julkisen hankkijan tulisi ottaa huomioon. Hallitus keskustelee tavoitteista ja toimenpiteistä marras-joulukuussa. Toimeenpanon tueksi on tarkoitus laatia myös valtioneuvoston periaatepäätös. Euroopan komission heinäkuussa antaman kestävyyspaketin on määrä tukea kansallisia toimia. Komission keskeisenä tavoitteena on lisätä Euroopan energia- ja resurssitehokkuutta, irtikytkeä kielteiset ympäristövaikutukset talouskasvusta sekä hyödyntää ympäristöhaasteita elinkeinopolitiikassa.
- Euroopan kestävän kehityksen toimikuntien ja neuvostojen verkosto EEAC järjesti syyskuussa EU-puheenjohtajamaa Ranskan johdolla konferenssin, jossa visioitiin eurooppalaista pitkän aikavälin kestävän kehityksen politiikkaa. Bordeaux'ssa hy-

väksyttiin mm. kannanotto, jossa esitetään konkreettisia toimenpiteitä sekä jäsenmaille että Euroopan komissiolle. Toimenpiteet koskevat kestävän kehityksen hallintaa, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, väestökysymyksiä, talouden ja markkinoiden roolia, koulutusta, kulttuurin ja monimuotoisuuden merkitystä sekä EU:n budjettia. Suomen kestävän kehityksen toimikunta on EEAC:n tarkkailijajäsen.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Miten Suomen linjaukset tukevat kansainvälisiä ilmastoneuvotteluja

Ministeri Lehtomäki kertoi, että joulukuun alussa maailman valtiot kokoontuvat Poznaniin Puolaan neuvottelemaan ilmastomuutoksen globaaleista tavoitteista (14. kansainvälisen ilmastopimuksen osapuolikokous, UNFCCC/COP-14). Lehtomäki painotti, että Puolassa olisi kyettävä saamaan aikaiseksi yhteisymmärrys kattavan maailmanlaajuisen ilmastopimuksen laatimiseksi Baliilla 2007 hyväksytyin tiekartan mukaisesti. Uudesta, vuoden 2012 jälkeisestä ilmastopimuksesta on tarkoitus sopia Kööpenhaminassa syksyllä 2009.

Lehtomäen mukaan Suomi arvostaa korkealle EU:n johtomaaroolia ilmastoneuvotteluissa. Euroopalla on erityisvastuu kasvihuonekaasujen vähentämisestä päästöhistoriallisista syistä. Lisäksi raskas prosessi tarvitsee määrätietoista vetojuhtaa. Suomi toimii osana EU:ta, mutta Lehtomäki korosti myös Pohjoismaiden yhteistyön merkitystä matkalla kohti Kööpenhaminan neuvotteluita.

Lehtomäen mukaan talouskysymykset ovat nousseet keskeiseen rooliin neuvotteluissa, ja rahoitusta koskevia ehdotuksia onkin tuotu jo neuvottelupöytään. Myös metsäkatko ja nielukysymykset sekä joustomekanismit tulevat nousemaan tärkeiksi. Hän arveli lisäksi, että kaikkein kehittyneimmille kehitysmaille tullaan uudessa sopimuksessa asettamaan kohtuullisia päästörajoitustavoitteita. Lehtomäki muistutti, että EU-maat ovat jo Eurooppa-neuvoston vuonna 2007 tekemällä päätöksellä sitoutuneet vuoteen 2020 mennessä vähentämään hiilidioksidipäästöjään 20 prosentilla, nostamaan energiatehokkuuttaan 20 prosenttia sekä lisäämään uusiutuvien energiamuotojen osuutta EU:n energiankulutuksesta 20 prosenttiin. Uuden maailmanlaajuisen sopimuksen aikaansaaminen tarkoittaisi lisäksi, että hiilidioksidin vähennystavoite nostettaisiin EU:ssa 30 prosenttiin. Tavoitteiden toimeenpano on jo aloitettu.

Stranius/Maan ystävät tiedusteli, mikä ero on kehittyville maille esitetyllä 15-30 prosentin päästövähennystavoitteella ja teollisuusmaiden 20 prosentin tavoitteella. Lehtomäki vastasi, että kehitysmaiden tavoitteet on sidottu perusuraan ja ovat siten suhteellisia. Teollisuusmaiden tavoitteet ovat sen sijaan absoluuttisia vähennysvelvoitteita. Keskeistä Lehtomäen mukaan on, että samalla kehitystasolla oleville maille saadaan samantasoiset, oikeudenmukaiset vähennystavoitteet. USA:n tilanne selviää vasta, kun tiedetään presidentinvaalin tulokset ja uusi hallinto astuu virkaan.

4. Ilmasto- ja energiastrategia

Valtiosihteeri **Mikko Alkio** työ- ja elinkeinoministeriöstä kertoi, että Kansallisen ilmasto- ja energiastrategian työstäminen on loppusuoralla, hallitus lyö strategian lukkoon parin viikon sisällä. Strategia käsittelee ilmasto- ja energiapoliittisia toimenpiteitä varsin yksityiskohtaisesti vuoteen 2020 ja viitteenomaisesti aina vuoteen 2050 asti. Alkion mukaan kansainvälinen rahoituskriisi ei ole vaikuttanut strategiatyöhön ja siinä asetettuihin tavoitteisiin. Strategiassa uskotaan, että ilman uusia toimenpiteitä Suomen kasvihuonekaasupäästöt olisivat vuonna 2020 noin 20 prosenttia korkeammat kuin vertailuvuonna 1990.

Teollisuuden ja energian päästöjä on tarkoitus EU:n päästökauppadirektiivin mukaisesti vähentää 21 prosenttia vuodesta 2005 vuoteen 2020. Päästökaupparektorin ulkopuolisten toimialojen, kuten liikenteen, asumisen ja maatalouden päästöjä tulisi puolestaan leikata vuoden 2005 tasosta 16 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvan energian osuus on

tarkoitus nostaa vuoteen 2020 mennessä 38 prosenttiin komission Suomelle esittämän velvoitteen mukaisesti. Alkio pitää tavoitetta haastavana, mutta sen saavuttaminen on mahdollista, jos energian loppukulutuksen kasvu saadaan taittumaan. Strategiassa asetetaankin tavoitteeksi energian loppukulutuksen kasvun pysäyttämisen ja kääntämisen laskuun niin, että energiankulutus olisi vuonna 2020 noin 10 prosenttia pienempi kuin mihin kehitys johtaisi ilman uusia toimenpiteitä. Tavoitteet edellyttävät energiankäytön tehostamista erityisesti asumisessa, rakentamisessa ja liikenteessä.

Alkio kertoi, että uusiutuvan energian lisäkäytön käynnistämiseksi nykyisiä tuki- ja ohjausjärjestelmiä tehostetaan ja rakenteita muutetaan. Velvoitteen täyttäminen edellyttää puuperäisen energian, jätepolttoaineiden, lämpöpumppujen, biokaasun ja tuulienergian käytön voimakasta lisäämistä. Esimerkiksi metsähakkeelle kaavaillaan merkittävää roolia.

Alkio piti tärkeänä, että kotimainen tuotanto turvataan ja estetään tuotannon siirtyminen sellaisiin maihin, joissa ympäristötavoitteet ovat heikkoja. Suuria ilmasto- ja energiainvestointeja tarvitaan jatkossa strategiaa tukemaan. Alkio painotti, että Suomi tukee EU:n johtoroolia tavoitteenasettelussa ja voimakkaita toimia tavoitteisiin pääsemiseksi.

Stranius/Maan ystävät tiedusteli, miten metsäteollisuudessa tapahtuva rakennemuutos on otettu huomioon strategian tavoitteiden laadinnassa. Alkio kertoi, että metsäteollisuuden tuotannon kokonaiskapasiteetin ei uskota kuitenkaan laskevan vuonna 2020, vaan uutta liiketoimintaa saadaan mm. toisen sukupolven biopolttoaineiden tuotannon kautta. Teollisuudelle halutaan myös antaa signaali, että Suomessa kannattaa edelleen tuottaa puuta. Alkio uskoi, että rakennemuutos koettelee erityisesti muuta Eurooppaa, mutta että Suomessa on hyvät edellytykset toimia myös jatkossa.

Hakanen/Kuntaliitto tiedusteli energiansäästön roolia ilmasto- ja energiatavoitteissa. Alkio totesi, että päästökaupasektorilla on suuret kannustimet energiasäästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Uusiutuvien energialähteiden osalta tullaan maksimoimaan se, mitä on otettavissa. Hän uskoi, että tuulen ja auringon osalta voisi olla suuremmatkin investoinnit.

Rissa/Ympäristötoimittajat kysyi, mitkä ovat Suomen kannalta merkittävimmät osat alueet, joissa päästövähennyksiä ja energiansäästöä on saatavissa. Alkio piti liikennesektoria ja asumista keskeisinä. Lämmityksen osalta toimenpiteet on jo aloitettu. Myös yhdyskuntarakennetta kehitetään jatkuvasti. Joukkoliikenteellä on merkittävä rooli, samoin uudella teknologialla. Alkio mainitsi erityisesti sähköautojen tuotekehittelyn ja tulevaisuuden mahdollisuudet.

Yrjö-Koskinen/Luonnonsuojeluliitto piti ohjauskeinoja tärkeinä tavoitteiden toteutumisen kannalta ja kysyi, mille uusiutuville energiamuodoille syöttötariffia on kaavailtu. Alkion mukaan tuulienergia otetaan varmuudella syöttötariffijärjestelmän piiriin.

5. Ilmasto- ja energiapoliittinen tulevaisuusselonteko

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle kerran vaalikaudessa selonteon tulevaisuuden kannalta keskeisistä ja laaja-alaisista kysymyksistä. Vanhasen toinen hallitus laatii tulevaisuusselonteon ilmasto- ja energiapolitiikasta. Se valmistellaan niin, että se voidaan antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2009. Selontekoa valmistelee Valtioneuvoston kansliassa Tulevaisuusselontekotiimi, jonka ilmastopoliittisena asiantuntijana toimii kansanedustaja **Oras Tynkkynen**.

Tynkkynen mukaan selonteko linjaa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiapolitiikkaa ja esittää toimenpide-ehdotuksia. Tarkastelu ulottuu vähintään vuosisadan puoliväliin asti ja kattaa sekä ilmastomuutoksen torjunnan että sen vaikutuksiin sopeutumisen. Selonteossa tarkastellaan energiantuotannon lisäksi erityisesti energian käyttöä, liikennettä ja metsien roolia kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemisessä. Selonteon näkökulma on sekä kansallinen että globaali. Tynkkynen kertoi, että kestävä kehityksen tavoite on kirjoitettu auki selonteon suuntaviivoihin.

Tynkkynen painotti, että tulevaisuusselontekoa tehdään osallistavalla ja keskustelevalle otteella. Sidosryhmäpaneelleja on järjestetty runsaasti ja myös uusia ryhmiä, mm. uskonto-kuntia ja vähäosaisia edustavia tahoja on kuultu. Paneeleissa on ilmennyt, että useasta asiasta ollaan yhtä mieltä. Toivotaan myönteistä visiota tulevaisuudesta, yhdyskuntarakenteen ja joukkoliikenteen ongelmiin on puututtava, taloudellista ohjausta ja tietoa kansalaisten valintojen ilmastovaikutuksista on lisättävä, ja Suomen edelläkävijyyttä ilmastotalkoissa tuettava. Sen sijaan esim. elinkeinorakenteen muutoksesta, energian kulutuksesta, kuntien roolista, yhtäläisistä päästöoikeuksista ja ilmastotulleista oltiin erimielisiä. Paneelikeskusteluissa tunnistettiin myös ns. heikkoja signaaleja, joita tulisi seurata erityisen tarkasti. Tällaisia ovat mm. kasvun ja hyvinvoinnin käsitteen uudelleen määrittely, ilmastonsuojelun erilainen vaikutus eri ihmisryhmiin, ilmastolakien ja hiilibudjettien tarve, henkilökohtaiseen päästökauppaan siirtyminen, eläinkunnasta peräisin olevan ravinnon suosion lasku ja ilmaston keinotekoinen viilentäminen.

Tynkkynen kertoi, että selonteossa laaditaan skenaariot kansallisesti ja globaalisti. Kansallisesti luodetaan, minkälaisia polkuja on olemassa vähähiiliseen yhteiskuntaan. Globaalisti puolestaan tulee arvioida, minkälaista kehitystä on vältettävä ja mikä on Suomen rooli. Tynkkynen esitteli myös selonteon alustavaa dispositiota. Yhtenä lukuna on "kestävä ilmastopolitiikka", jossa tavoitteita tarkastellaan paitsi globaalista näkökulmasta, myös kestävän kehityksen eri ulottuvuuksien kautta. Tärkeää on tunnistaa win-win ja lose-lose -tilanteet.

Selonteon tueksi on laadittu useita taustaselvityksiä, joista valtaosa on jo julkaistu. Tynkkynen korosti, että selvityshenkilöille on annettu vapaus tuottaa omat johtopäätöksensä, eikä valtioneuvosto ole ottanut niihin vielä kantaa.

Tutkimusjohtaja **Raija Volk** Pellervon taloudellisesta tutkimuslaitoksesta on laatinut taustaselvitystä ilmastomuutoksen alueellisia vaikutuksia. Volk kertoi, että selvityksen tavoitteena on tuottaa selontekoa varten ehdotuksia keinoista, joilla tarvittavat päästövähennykset voidaan toteuttaa alueellisesti mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla sekä arvioida mahdollisuuksia soveltaa ohjauskeinoja, jotta ilmastonsuojelun alueelliset hyödyt voidaan maksimoida ja haitat minimoida. Volkin mukaan ilmastomuutoksen torjunta ei saisi marginalisoida alueita ja niiden elinkeinotoimintaa. Toisaalta alueilla tulisi olla mahdollisuus osallistua ilmastopolitiikan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Volkin mukaan aluepoliittisissa ohjelmissa ilmastokysymykset eivät ole esillä, kaupunkipoliitikassa ne ovat tulossa mukaan. Hänen mielestään päästöjen vähentäminen voisi olla läpikäyvä ajatuksena aluepoliittisissa ohjelmissa erillisten maakunnallisten bioenergiaohjelmien ja kuntien ilmastostrategioiden sijaan. Myös ympäristöohjelmat ovat osin erillisiä ilmastokysymyksistä, sillä politiikkatoimia ohjaavat edelleen hallintovastuut, eivät asiat. Volk korosti, että ympäristövaikutusten arviointiin olisi saatava mukaan myös ilmastovaikutusten arviointi.

Volkin mukaan puupohjaisen bioenergian, erityisesti metsähakkeen merkitys saattaa olla tärkeä alueellisesti, mutta bioenergia ei kuitenkaan käänne aluekehityksen suuntaa, sillä työpaikkoja ei sitä kautta synny riittävästi. Tärkeimpinä ohjauskeinoina hän piti takuuhinnan määrittelyä, vihreitä sertifikaatteja sekä tukia ja verotusta. Takuuhintajärjestelmän kautta voidaan Volkin mukaan edistää kaikkia uusiutuvan energian muotoja rinnakkain määrittelemällä kullekin oma takuuhinta. Alueellisesta näkökulmasta tämä tukisi sekä raaka-aineiden että toimijoiden monimuotoisuutta. Sertifikaattijärjestelmä lisäisi hänen mukaansa aluksi metsähakkeen, kierrätysenergian ja vesivoiman käyttöä, sen jälkeen tuulivoimaa maalla ja merellä ja lopuksi ruokohelpeä ja biokaasua. Hän panostaisi mieluummin kohdistettuihin toimenpiteisiin kuin yleiseen korkeaan energiaverotukseen.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen johtaja **Jaakko Kiander** oli viimeistelemässä taustaselvitystä sosiaalisesti oikeudenmukaisesta ilmastopolitiikasta. Hän tarkasteli ilmastotavoitteita mm. kotitalouksien energiankulutuksen näkökulmasta. Jos vuosien 2010-2020 talouskasvu on toivotulla nousevalla käyrällä, energian kulutusta joudutaan Kianderin mukaan tällöin rajoittamaan, jotta julkilausuttuihin prosenttitavoitteisiin päästäisiin. Tämä tarkoittaa mm. energiaverotuksen kiristämistä ja energiansäästöinvestointien edistämistä. Kiander totesi, että kotitaloudet käyttävät jo nyt noin kahdeksan prosenttia kulutusmenoistaan suoriin energia-

kuluihin, joista asuminen ja liikenne kattavat melkein puolet. Jos energian hinta nousisi esim. 50 prosenttia, kotitalouksien reaalitytulot supistuisivat neljä prosenttia. Lisäksi monet energian hinnan nousun välilliset vaikutukset, kuten ruuan kallistuminen, vaikuttaisi kotitalouksien elintasoon. Hänen mukaansa siis energian hinnan nousun välitön vaikutus on elintason lasku.

Välttämättömyyshyödykkeiden energian ja ruoan kulutus- ja tulo-osuus ovat suurempia pienituloisilla kuin suurituloisilla. Kianderin mukaan energian hinnan noususta kärsisivät pienituloisten lisäksi eniten mm. monilapsiset perheet ja työmatka-autoilijat. Energiaverojen nosto vaikuttaa hänen mukaansa regressiivisesti ja se pitäisi kompensoida pienituloisille esim. tulonsiirtojen avulla.

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta vuoden 2020 päästötavoitteet pitäisi Kianderin mielestä saavuttaa minimoimalla kotitalouksien energiaverojen nousu sekä myötävaikuttamalla talouden ja työllisyyden kasvuun. Näihin tavoitteisiin päästäisiin lisäämällä päästötöntä energiantuotantoa, suosimalla vähäpäästöisiä autoja verotuksessa, edistämällä raideliikennettä ja tukemalla energiansäästöinvestointeja. Pidemmällä tähtäimellä Kianderin mukaan ratkaisuna on energiatehokkaan ja vähäpäästöisen teknologian käyttöönotto kaikilla aloilla. Tämä vie aikaa, koska pääomakanta uusiutuu hitaasti. Muutoksen suuntaa voidaan kuitenkin ohjata kestäväällä energiapolitiikalla, energiatehokasta yhdyskuntarakennepolitiikkaa tukemalla, autojen päästötöntä teknologiaa hyödyntämällä sekä kannusteisiin nojaavaa normi- ja vero-ohjausta lisäämällä.

6. Toimikunnan näkemyksiä Suomen ilmasto- ja energiapolitiikkaan

Toimikunnan jäsenten toivottiin paneutuvan keskustelupuheenvuoroissaan erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten maksimoidaan ilmastopolitiikan ja kestäväen kehityksen synergia ja hyödyt?
2. Mitä kipupisteitä löytyy kestävästä ilmastopolitiikasta?
3. Mitä toimenpiteitä tarvitaan hyötyjen maksimoimiseksi ja kipupisteiden hoitamiseksi?

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Paavo Väyrynen** reagoi tutkimusjohtaja Volkin esitykseen toteamalla, että asioiden viipaloituminen on haitallista myös kehitysyhteistyön puolella. Siellä sektoroituminen näkyy kehitys- ja ilmatorahoitusta koskevassa keskustelussa. **Palojärvi/OPM** painotti teknologian merkitystä innovaatiotyössä. Hän piti myös tärkeänä informaatio-ohjauksen vaikutuksia asenteiden muutoksiin ja koulujärjestelmän roolia siinä. Hän mainitsi, että OPM:n johdolla on perustettu joustava kestäväen kehityksen asiantuntijoiden verkosto, joka edistää kestäväen kehityksen koulusta koskevia kysymyksiä.

Yrjö-Koskinen/Luonnonsuojeluliitto myönsi koulutuksen ja valistuksen tärkeyden, mutta uskoi, että todellista muutosta voidaan saavuttaa vain tehokkaiden taloudellisten ohjauskeinojen käyttöönoton kautta. Hän nostaisi jälleen neuvottelupöydälle ekologisen verouudistuksen, jossa työn verotuksesta siirryttäisiin energian ja kulutuksen verotukseen. **Lindström/Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö** piti puolestaan tärkeänä, että koulutukseen ja kasvatukseen on otetaan kantaa, sillä ne puuttuvat ilmasto- ja energiastrategioista.

Hakanen/Kuntaliitto kertoi, että Kuntaliiton hallitus on hyväksynyt ilmastopoliittiset linjaukset, jossa on identifioitu viestejä myös valtiolle. Kipupisteiksi linjauksissa on mainittu mm. turve ja liikennepolitiikka. Hakasen mukaan syöttötariffit on hyvä keino tukea kestäviä ratkaisuja. Hän lähtisi liikkeelle kiistattomista energiaratkaisuista ja mm. julkisen liikenteen rahoituksesta. **Hyttinen/Pohjois-Karjalan maakuntaliitto** halusi selvennystä erilaisiin näkemyksiin siitä, minkälainen on ilmastopolitiikan kannalta suotuisa yhdyskuntarakenne.

Ministeri **Väyrysen** mielestä kiistattomat energiamuodot ovat kyllä hyviä, mutta kalliita. Hän piti tärkeänä, että ekologinen verouudistus otetaan esille mahdollisimman pian talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Väyrynen otti myös kantaa yhdyskuntarakennekysymykseen. Hänen mielestä suurkaupungit ja erityisesti niiden slummialueet ovat luonnontalouden syöpiä. Väyrysen mielestä tarvitaan ympäristövallankumous ja uusi taloudellinen malli Lester Brownin ajatusten mukaisesti. Ongelmana ovat uudistusten ja teknologian

kehityksen hitaus. Väyrynen uskoi, että autoistuneen yhteiskunnan suuntaa ei voida eikä kannata muuttaa, sillä päästöjä voidaan vähentää tekniikan kehittymisen myötä. Hän uskoi, että erityisesti sähköautot luovat uusia mahdollisuuksia siirtymisessä vähähiiliseen yhteiskuntaan. Tällöin ihmiset voivat myös asua vapaasti missä haluavat.

Pääsihteeri **Rouhinen** korosti, että yhdyskuntarakenteen kehityksestä on tehty monia selviytyksiä, esim. Uudenmaan ympäristökeskus metropolialueesta. Hän painotti, että liikenne on vain yksi päästöjä aiheuttava sektori yhdyskuntarakennekeskustelussa ja siinäkin tavaraliikenteellä on suuri merkitys. Suurin osa Suomen luonnonvarojen kulutuksesta ja päästöistä liittyy kuitenkin infrastruktuurin rakentamiseen, maan käyttöön ja routimiseen sekä suope- räisen maan haasteisiin.

Stranius/Maan ystävät painotti, että ekologisesti kestävä liikkuminen on yleensä myös sosiaalisesti kestävä. Hän korosti, että hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtyminen edellyttää drastisia toimenpiteitä, nyt ilmastopolitiikalla pyritään pikemminkin tukemaan teollisuutta. Hän uskoi, että Suomeen tarvitaan ilmastoministeriö ja ilmastolaki. Sternin vaikutusanalyysiä pitäisi edelleen kehittää ja edistää ilmapiiriä, joka kannustaa erilaisiin kestävästä ilmasto- politiikkaa tukeviin kokeiluihin. **Smolsky/Teknologioteollisuus** viittasi jaettuun indikaattori- esitteeseen ja totesi, että Suomen hyvinvointi on kasvanut samansuuntaisesti energianku- lutusta osoittavan käyrän kanssa. Teräksen käyttö maailmassa kasvaa koko ajan ja Smolsky piti tärkeänä, että ao. teollisuustuotanto pysyy Suomessa.

Räisänen/Suomen Kaupan Liitto piti energiatehokkuutta ja teknologian kehitystä avain- asemassa. **Korhonen/Teollisen ekologian seura** puolestaan totesi, että teknologia vain stimuloi aineellista kasvua. Hänen mielestään energiatehokkuus on vain työkalu konkreetti- sille toimille. **Tynkkynen** totesi, että energiatehokkuudella saavutetaan edullisimmat pääs- tövähennykset. Toisaalta minimoidaan energian käyttöä, eli energiaa ei käytetä silloin kun se ei ole välttämätöntä.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Kokouksen päättäminen

Ministeri Paavo Väyrynen päätti kokouksen.

Seuraava toimikunnan kokous pidetään 16.12.2008. Teemana tuolloin on kansallinen luon- nonvarastrategia.